

Posudek diplomové práce

MAGDALÉNY ŽÁČKOVÉ

NADSÁZKA, FANTAZIE A TRADICE V *MORGANTOVI* LUIGIHO PULCIHO,

Ústav románských studií FFUK

Magdaléna Žáčková napsala první českou monografii o originálním básníku italského quattrocenta, a napsala ji výborně. Soustředila se především na jeho epickou skladbu *Morgante*, ale připomněla i všechny další texty, které pocházejí z Pulciho ruky. *Morganta* podrobila mnohostranné analýze, takže ve výsledné podobě podala velice komplexní a plastickou charakteristiku Pulciho arcidíla.

Po úvodu v kap. 2 zasadila Pulciho do kontextu medicejského dvora: upozornila na fakt, že Pulci dobře zapadl do medicejské *brigaty* kolem mladého Lorenza, avšak později, když kulturní atmosféru silně ovlivnil Ficinův neoplatonismus, se jeho postavení proměnilo. Autorka dokládá, že i z *Morganta* lze vyčíst mnoho relevantního, pokud jde o Pulciho reakce na tento vývoj.

3. kapitola je věnována otázce, do jaké míry Pulci využil předchozí tradici. Za zásadní pokládám doklady toho, že Pulci rytířství pouze nekarikoval, ale že – byť nesystémově – měl smysl i pro idealismus původní rytířské epiky, a že model „hrdinského eposu“ tedy není v *Morgantovi* beze zbytku popřen. Rovněž další otázky, jež si autorka klade – Pulciho participace na středověké topice, souvislost *Morganta* se starší komicko-realistickou tradicí –, jsou pro správné pochopení Pulciho textu naprosto zásadní.

Ve 4. kap. autorka velice komplexně analyzuje typ Pulciho komiky. Ukazuje na její nejednoznačnost – „paladini Karla Velikého jsou současně hrdinové i antihrdinové“ (13) – a také na její dynamický charakter: všichni mohou být terčem ironie a parodie. Jednoznační komičtí „antihrdinové“ jsou tu pouze dva, nicméně právě oni jsou nejpůvodnějšími Pulciho kreacemi: *Morgante* a *Margutte*. Svěbytný modus komické postavy je zjištěn v postavě d'ábla Astarotta. Jako hlavní nástroj komična je identifikována hyperbola. Autorka nepominula ani otázku, jakým způsobem se Pulciho epos včleňuje do kontextu tzv. „smíchové“ kultury, popsané Bachtinem: její odpověď na tuto otázku pokládám za střízlivou, věcnou a velmi

jemnou. Výtečný je oddíl, v němž se upozorňuje na „surreální“ charakter některých Pulciho obrazů (právě tento typ komiky se vrátí u Rabelaise). Závěrečná kapitolka tohoto oddílu si všímá Pulciho slovní komiky a rozsahu jeho lexika (tento aspekt v *Morgantovi* fascinoval Spitzera).

Výborná je i poslední kapitola, věnovaná Pulciho vztahu k náboženství. Zcela souhlasím s tím, že o ateismu v tomto století ještě nelze vážně mluvit, na druhé straně je zjevně nanejvýš obtížné definovat, kde se v té chvíli nacházejí hranice ortodoxie. Pro ficinovský okruh byl Pulci podezřelý, jiným však byla neméně podezřelá také Ficinova platonská teologie; pro Savonarolu byl kacířem kdekdo, ale nikoli jeho přítel Pico della Mirandola, snící o projektu ekumenické doktríny, v níž by vplynula všechna náboženství. Žáčková rozumně zůstává i v těchto souvislostech u Pulciho textu: konstatuje, že Pulciho vztah k náboženství byl nesporně uvolněný a nejednoznačný, ale že tu máme co do činění spíše s všudypřítomnou hrou ironie než s reflektovaným hlásáním provokativních postojů. To po mém soudu lze zcela podepsat.

Jak už jsem řekl výše, práci pokládám za zralou a v mnoha ohledech nadstandardní. Po technické stránce je zvládnuta brilantně, překlady jsou precizní (zvláště oceňuji překlad 58. stance XIV. zpěvu na s. 19), a hlavně: autorka využila ke svým účelům věcně a korektně veškeré relevantní sekundární literatury, jež je dnes k dispozici.

Hodnotím ji známkou výborně.

Praha, 4. 9. 2011

doc. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D.,
vedoucí práce